

Henvendelse til Kulturministeriet ifm. forberedelse af lovttekst den 31. marts 2023

Forslag til aftalelicens om tekst- og datamining

§ 11 d. Eksemplarfremsstilling og udtræk med henblik på tekst- og datamining, der ikke er omfattet af §§ 11 b og 11 c, kan foretages, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis rettighedshaveren har nedlagt forbud mod værkets udnyttelse.

Stk. 3. Opstår der spørgsmål om, hvorvidt organisationer, der efter § 50, stk. 4, er godkendt til at indgå aftaler omfattet af stk. 1, stiller urimelige vilkår for at indgå aftale, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Nævnet kan fastsætte vilkårene, herunder vederlagets størrelse.”

I §§ 65, 66, 67, 69, 69 a, 70 og 71 optages der henvisninger til, at § 11 d finder tilsvarende anvendelse.

Bidrag til lovbemærkninger

- Aftalelicensen har til formål at sikre fleksibilitet og forsyningsikkerhed for de institutioner og virksomheder, der benytter tekst- og datamining. Det kan fx være forskningsresultater samt tekster, billeder og film. Det bliver stadig mere udbredt at anvende automatiserede algoritmer (kunstig intelligens) i denne proces, hvor der på kort tid kan skraves og analyseres et stort antal værker. Tekst- og datamining bruges også ved kontekstuel annoncering, hvor tjenester skraber mediernes sites for viden om indholdet, og som på baggrund af disse data opbygger en service, som de sælger til annoncører.
- Det er en forudsætning for aftalelicensen, at forvaltningsorganisationen er tilstrækkeligt repræsentativ efter § 50, stk. 1.
- Tekst- og datamining er udtryk for masseudnyttelse af værker, der involverer en stor mængde rettighedshavere. Da kernen i den nordiske aftalelicensmodel er at sikre aftaleindgåelse ved masseudnyttelse, således at brugerne sikres en let adgang til rettighedsklarering, og rettighedshaverne sikres en rimelig betaling for brug af deres værker, er aftalelicens et oplagt klareringsværktøj på dette område.

- Undtagelsesbestemmelserne i §§ 11 b og 11 c, der implementerer DSM-direktivets art. 4 og 3, giver ikke fuld adgang til tekst- og datamining af beskyttede værker. Aftalelicensen fylder så at sige hullerne ud ved at give mulighed for kollektive aftaler med aftalelicensvirkning i det omfang, en brug ikke er tilladt i medfør af §§ 11 b eller 11 c.
- Udtrykket "tekst- og datamining" skal forstås i overensstemmelse med art. 3 og 4 i DSM-direktivet. Uanset udtrykket "tekst- og datamining" omfatter bestemmelsen alle typer af litterære og kunstneriske værker og – via henvisningsbestemmelser i lovens kap. 5 – alle præstationer og frembringelser beskyttet efter §§ 65-71.
- Aftalelicensen kan bruges af de forsknings- og kulturarvsinstitutioner, der er nævnt i § 11 c, og af andre institutioner, organisationer og virksomheder, der anvender tekst- og datamining kommercielt eller ikke-kommercielt. Brugen og vilkårene fastlægges i de kollektive aftaler med forvaltningsorganisationerne.
- Bestemmelsen omfatter også opbevaring, i det omfang dette omfattes af den til grund liggende aftale.
- Stk. 1 regulerer reproduktion og udtræk i det omfang, udnyttelsen ikke er hjemlet i § 11 b og 11c herunder fordi betingelserne for en forsknings- eller kulturarvsinstitutions anvendelse ikke er opfyldt (art. 3), eller fordi en rettighedshaver har taget forbehold vedrørende den kommercielle tekst- og datamining (art. 4).
- Den foreslåede bestemmelse finder – i lighed med ophavsretslovens øvrige bestemmelser – anvendelse på handlinger på dansk territorium.
- Muligheden for opt-out i forslaget til stk. 2 er naturlig på dette område, hvor der findes tilfælde, hvor bestemte rettighedshavere af kommercielle eller andre grunde ikke ønsker at give tilladelse til tekst- og datamining. Desuden er opt-out-muligheden en forpligtelse efter art. 12(3)(c) i DSM-direktivet. Et forbehold efter § 11 b, stk. 3, skal ikke anses som et forbud efter § 11 d, stk. 2, eftersom forbeholdet kan skyldes et ønske om, at tekst- og dataminingen finder sted på grundlag af kollektive licenseringsaftaler.
- I forslaget til stk. 3 bruges udtrykket "organisationer". Heri ligger, at det vil være op til rettighedshaverne, hvordan de ønsker at forvalte rettighederne på dette område. I lighed med andre aftalelicensbestemmelser i loven kan der godkendes flere forvaltningsorganisationer til at indgå kollektive aftaler på deres respektive forvaltningsområder.